

THL:n arvio alaisesta hallinnosta sekä kehitystarpeet

THL näkee tärkeänä säilyttää THL:n alaisen hallinnon toimintayksiköt valtakunnallisina kokonaisuuksina, jotta taataan yhdenvertaiset erityispalvelut eri puolilla maata. Sote-henkilöstön saatavuus on varmistettava; näihin erityispalveluihin on kohdistunut jo pitkään tarjonnan ylittävää kysyntää. Itsemääräämisoikeuslainsäädännön uudistaminen on tärkeää, erityisesti valtion mielisairaaloiden ja valtion koulukotien sujuvan toiminnan kannalta.

Valtion mielisairaalat (Niuvanniemen sairaala, Vanhan Vaasan sairaala)

Erinomainen toiminta erityisosaamista vaativissa oikeuspsykiatrisen tutkimuksen ja sairaanhoidon palveluissa. Kehittämistyön jatkaminen:

- Hyvinvointialueita tukevan konsultaatiopalvelun jatkokehittäminen. Sairaalat tarjoavat konsultaatioapua sote-ammattilaisille vaativien ja vaarallisten psykiatristen potilaiden hoidossa.
- Riskipotilaiden jatkohoidon ja hoitopolkujen turvaaminen, siirtymien sujuvoittaminen ja siihen annettava tuki hyvinvointialueiden sairaaloihin.
- Valtion mielisairaaloiden laitospaikkojen lisääminen – erittäin pitkät hoitojonot sote-kentän sairaaloista valtion mielisairaloihin jo vuosia, tilanne vaikeutunut, ml. erityisen vaikeahoitoisten alaikäisten osalta (NEVA).

Vankiterveydenhuollon yksikkö (VTH)

Erinomainen toiminta erityisosaamista vaativissa palveluissa VTH:n poliklinikoilla, vankisairaalassa ja psykiatrisessa vankisairaalassa. Kehittämistyönä VTH-THL-Rikosseuraamuslaitos -yhteistyön jatkaminen ja syventäminen:

- Vapautuneen vangin palvelupolut, päihdekuntoutus, asumispalvelut ja uusintarikollisuuden ehkäisy
- Alaikäisten ja nuorten vankien monialaiset sote-palvelut, päihdekuntoutuksen jatko, koulutus, työllistämistoimet vankilasta vapautumisen jälkeen
- Väkivallan vastainen työ sote-sektorilla – tekijöiden rikoksen uusimisen estäminen, ns. tekijäpalvelujen kehittäminen sotessa (Istanbulin sopimuksen velvoitteet Suomelle)

Valtion koulukodit

Erinomainen toiminta vaikeahoitoisten lasten ja nuorten sijaishuollossa. Lastensuojelun ja opetuksen vahva synergia sijaishuollossa olevien nuorten auttamiseksi. Kehittämistyön jatkaminen:

- Erityisen huolenpidon osastopaikkojen (EHO) lisäämisen jatkaminen, fokuksen jatkaminen erityisen vaativassa hoidossa ja EHO-palveluissa. Tarve lastensuojelulain muutokselle EHO-jakson pidentämisen mahdollistamiseksi.
- Vakavasti päihteillä, rikoksilla ja käytöshäiriöillä oireilevien lasten moniammatillisen hoidon, huolenpidon ja opetuksen turvaaminen yhdessä paikassa, viimesijaisesti. Päihdehoidon kehittäminen.
- Sijaishuollossa olevan lapsen osallisuuden ja kuulemisen edelleen lisääminen.
- Jälkihuollon vahvistaminen ja yhteistyö hyvinvointialueiden kanssa.

THL:n tulosohjausröoli

Kansainvälisen auditoinnin suorittanut asiantuntijapaneeli suositteli¹ THL:n alaisen hallinnon palvelujen järjestämistä vastuun selvittämistä ja siirtoa pois THL:stä. STM:n toimeksiantona tehdyssä valtion koulukotien rahoituksen ja asemoitumisen selvityshankkeessa (ei vielä julkinen) suositeltiin valtion koulukotien siirtoa yhden hyvinvointialueen vastuulle. Valtion koulukotien opetustoimen järjestämistä vastuun siirron selvittämistä ei ole vielä tehty. THL pitää esityksiä perusteltuina.

Liite 1 Kuvaus THL:n alaisesta hallinnosta (16.5.2023)

¹ https://stm.fi/documents/1271139/148062577/THL_report_final_230316.pdf/4b0e09d9-0f16-33fc-cb83-68cdf507c421?t=1678969794838.